

00000

החיבור למטה או למעלה, ע"ז כתב וז"ל כי מ"מ מלשונות הפוסקים בדוכתי טובא שמ"ם פתוחה היא כמו כ"ף וי"ו, ובמחבר למעלה אולי לא שייך כן, ואולי גם בזה הוה ליה מ"ם פתוחה וצל"ע, עכ"ד.

ג) וצריך ביאור למה אם החיבור למעלה אינו כ"ף וי"ו, ואולי יש לומר דאם הפגם למעלה הרי ניכר הכ"ף והוי"ו בין למטה בין למעלה, אבל אם הקו המחבר הוא למעלה והפגם נראה רק בתחתית החיבור, א"כ מצד העליון לא ניכר כ"כ שזה כ"ף וי"ו וע"כ נסתפק לפסול, ולענ"ד נראה דהד"ק לשיטתו דס"ל בכל נגיעה אפילו בדקות שנעשה לצורת אות אחר פסול, והביא ראיה מחי"ת דרבינו תם שכתבו הראשונים שגם לרש"י כשר, אף שהנגיעה בדקות, וע"כ אפשר לומר דאם החיבור למעלה הוה כנתמלא לגמרי ואמרינן דנשתנה במקצתה [בחלק העליון] למ"ם סתומה, אמנם כבר ביארנו לעיל (שיעור מ"ב פרק ב' ס"ו) דלהלכה כ"ז שניכר לתינוק אינו פוסל כמ"ש בג"ה (ס"ק ט"ו וכ"ח) אם כן יש לומר דכיון שהקו הוא דק וניכר המ"ם שהוא כמו כ"ף וי"ו, ממילא כשר למ"ם פתוחה, דהרי כל טעם הפוסלים כשלא עשה פגם למעלה הוא מכיון שאינו ניכר למעלה לפתוחה, ובזה בוגמ' יותר לפתוחה מסתומה.

נדון
בדברי

ד) ונראה דיש להראות לתינוק, ואם תינוק מכיר מועיל תיקון בתפילין ומזוזות להוסיף דיו לעבות את הכ"ף והוי"ו מלמעלה באופן שע"ז יראה הפגם גם למעלה, דהנה לעיל (פרק ג' סעיף י"ב) כתבנו דאף בנתמלא לגמרי אפשר לתקן ומ"מ הוספנו דאינו מהודר, ונראה דבכה"ג שהנגיעה דקה רק מחובר למעלה ותינוק מכיר אפשר לתקן, ואף מהודר יקרא כיון דניכר גם למעלה צורת הפתוחה אף שאינה כתיקנה מועיל תיקון.

להלכה
פועיל
תיקון

ה) אם עשה את המ"ם מחובר בתחתיתו כדינו ויש פגם כצורתו, אך עשה קו דק המחבר למעלה, באופן שמחובר גם למעלה וגם למטה בתחתית הגג, לדעת הפוסלים במ"ם בלא פגם יש לפסול גם בזה דהנה במק"מ (צורת אות ג' ס"ק י"ב) כתב וז"ל צריך לי עיון אם לא נדבקה היו"ד [שהיא

נתחבר
גם
למעלה
וגם
למטה

רגל שמאלי של הגימ"ל] לגמרי לרגל ימני רק נמשך נגיעה בקו דק מסוף היו"ד לסוף הרגל ותינוק מכיר ג', אי מהני גרירת הנגיעה כנ"ל באות הא' דין ג' [שיו"ד האל"ף נגעה בעוקצה השמאלי בגופה ששם רבו המתירים] דשאני הכא דנעשה כנו"ן לפנינו, ומה שיש שם באמצע מעט לכנונית בלי דיו אינו מוציא מתורת נו"ן, וכן נראה דבזה דינו כאילו נדבקה כולה עכ"ד.

ו) ופ'י דבריו נראה החילוק דדוקא ביו"ד האל"ף שנדבקה בקוצה השמאלי אף שלדעת הפוסקים המכשירים אין אנו דנים כאילו נתמלא ונעשה קו ישר ובטל צורת הראש אף שיש קו משני צידי הראש אלא אנו דנים שיש כאן ראש עם נגיעה ויש רק חסרון מוקף גויל, וע"כ מהני גרירת הקו הדבוק בגוף האל"ף, מ"מ היינו דוקא היכא שע"י זה לא נשתנה לצורת אות אחר, אבל היכא שע"י החיבור מצידו השני נשתנה לצורת אות אחר, כנידון של המק"מ שנשתנה מגימ"ל לצורת נו"ן, אף שניכר לתינוק לא מהני.

ו) ופ'י דבריו ה"ה בעניינינו שיש חיבור בגג למטה כרגיל וגם למעלה הוה כמו שנתמלא לגמרי כצורת מ"ם סתומה ולדעת הפוסלים אם נתמלא לגמרי הפגם גם בכה"ג יש לפסול.

אוצר החכמה

א) אמנם דינו של המק"מ אינו ברור כ"כ דאף אם קו דק מחבר בגימ"ל אם ניכר שהוא אינו מגופו של אות ותינוק מכיר א"כ אינו נו"ן אלא גימ"ל ודינו כאות שיש נגיעה בין הראשין, ואף דנשתנה קצת לאות אחר מ"מ דמי קצת לאות טי"ת שיש נגיעה בין הראשין שהד"ק חושש דהוה סמ"ך ופוסל ואילו הגדולי הקדש (ס"ק ט"ו וכ"ח) הוכיח דכיון שנוגע בדקות ותינוק מכיר אין כאן שינוי צורת אות, אמנם לעיל (שיעור י"ח פרק א' סעיף ט"ו) ביארנו דלמעשה אף בטי"ת שיש נגיעה בין הראשים אין להקל כ"כ דכיון דנגיעה בגוף האות יש הרבה פוסלים אף שמכשירים במקום הצורך מ"מ אם נעשה כצורת אות אחר יש להחמיר שלא לגררו.

ונראה דהמק"מ ס"ל דיותר חמור בנידון גימ"ל מאחר שיש קו למעלה וקו למטה הוה

נדון
בדברי
המק"מ